

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 192/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Marcel Mašan, s. r. o., Dostojevského 3313/12, Poprad, sťažovateľky 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľa 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], oboch zastúpených Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/192/2021 z 26. júla 2023 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami spojenými na spoločné konanie uznesením pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PLs. ÚS 27/2024 z 20. marca 2024 a nadväzne prijatými ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 192/2024-12 z 3. apríla 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhujú zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavných sťažností a príloh k nim pripojených vyplýva, že na Okresnom súde Poprad (ďalej len „okresný súd“) sa viedol spor o žalobe [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „žalobca“), ktorou sa proti sťažovateľom ako žalovaným domáhala určenia, že: I. udelenie

plnomocenstva žalovanej 2 (sťažovateľke 2) na zastupovanie žalobcu na základe plnej moci zo 14. októbra 2002 je neplatný právny úkon, II. právne úkony vykonané sťažovateľkou 2 v mene žalobcu na základe tejto plnej moci sú neplatné a III. žalovaní sú povinní zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania.

3. Dôvodom podania žaloby bola skutočnosť, že sťažovateľka 2 sa na základe plnomocenstva udeleného za žalobcu sťažovateľom 3 dostavila do pobočky banky, pričom sťažovateľ 1 ako notára požiadala o osvedčenie právne významných skutočností. Sťažovateľ 1 notárskou zápisnicou osvedčil v žalobe tvrdené skutočnosti a prevzal sumu peňazí do notárskej úschovy. Žalobca namietal pravosť plnomocenstva, tvrdiac, že nejde o listinu oprávňujúcu sťažovateľku 2 zastupovať žalobcu pre formálne nedostatky a taktiež pre nedostatok spočívajúci v jeho podpísaní neoprávnenými osobami podľa stanov spoločnosti a zápisu v obchodnom registri.

4. Okresný súd v poradí prvým rozhodnutím č. k. 8C/100/2006-520 z 24. septembra 2012 vyhovel žalobcovi vo výroku I, teda v časti o určenie neplatnosti udeleného plnomocenstva, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2Co/133/2012-618 z 23. apríla 2014 (ďalej len „prvý rozsudok krajského súdu“) na základe odvolania žalobcu a sťažovateľov 2 a 3 potvrdil vyhovujúci výrok súdu prvej inštancie vo vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľmi 2 a 3. Rozhodnutie však zrušil v časti vyhovujúceho rozsudku medzi žalobcom a sťažovateľom 1. Zrušil tiež zamietavý výrok rozsudku okresného súdu vo vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľmi 1 až 3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu (v časti výroku, ktorým bolo rozhodnutie potvrdené) sťažovatelia 2 a 3 podali dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol uznesením sp. zn. 7Cdo/571/2015 z 26. apríla 2016.

5. Na základe kasačného rozhodnutia krajského súdu zostal predmetom konania výrok I medzi žalobcom a sťažovateľom 1 a výrok II žaloby medzi žalobcom a sťažovateľmi 1, 2 a 3. Uznesením zo 16. mája 2018 okresný súd vylúčil na samostatné konanie nárok žalobcu proti sťažovateľom 1 až 3 vo vzťahu k výroku II.

6. Okresný súd nadväzne rozsudkom č. k. 8C/100/2006-766 zo 4. septembra 2018 zamietol žalobu proti sťažovateľovi 1, ktorá sa týkala určenia neplatnosti udeleného plnomocenstva, a priznal sťažovateľovi 1 nárok na náhradu trov konania; sťažovateľom 2 a 3 nárok na náhradu trov konania nepriznal. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 2Co/65/2019-900 z 20. januára 2020 (ďalej len „druhý rozsudok krajského súdu“) tak, že potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Následne žalobca využil možnosť podať proti tomuto rozsudku mimoriadny opravný prostriedok, v ktorom namietal vady konania vyplývajúce z § 420 písm. d), e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 CSP. Kľúčovou dovolacou námietkou žalobcu bolo to, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo [§ 420 písm. d) CSP]. Tvrdil, že proti v poradí prvému rozsudku okresného súdu, ktorým bola určená neplatnosť udeleného plnomocenstva, sťažovateľ 1 nepodal odvolanie, v dôsledku čoho tento výrok vo vzťahu k sťažovateľovi 1 nadobudol právoplatnosť a na tejto skutočnosti nič nezmenila ani okolnosť, že krajský súd napriek absencii odvolania sťažovateľa 1 svojím v poradí prvým rozsudkom zrušil prvý rozsudok okresného súdu aj v tejto časti.

7. Najvyšší súd, stotožniac sa s dovolacou argumentáciou žalobcu, napadnutým uznesením rozhodol tak, že: I. zrušil v poradí prvý rozsudok krajského súdu v časti, ktorou zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o určenie neplatnosti udeleného plnomocenstva vo vzťahu medzi

žalobcom a sťažovateľom 1, a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, II. zrušil v poradí druhý rozsudok krajského súdu, III. a IV. zrušil rozsudok okresného súdu zo 4. septembra 2018 a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

8. V dôvodoch svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že dôsledkom pochybenia krajského súdu v prvom odvolacom konaní je existencia právoplatného výroku I rozsudku súdu prvej inštancie z 24. septembra 2012 proti sťažovateľovi 1 o určení, že plnomocenstvo je neplatné, a súčasne existencia právoplatného, v tejto časti zrušujúceho výroku odvolacieho súdu vydaného bez zákonného oprávnenia. Ďalej v podstatnom konštatoval, že medzi ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré upravujú dovolacie konanie, sa nenachádza ustanovenie, na základe ktorého by bolo možné vysporiadať sa s rozhodnutím odvolacieho súdu vydaným bez oprávnenia na také rozhodnutie. Vzhľadom na to, že výrok odvolacieho súdu o kasácii rozhodnutia má povahu uznesenia, najvyšší súd, aplikujúc čl. 4 ods. 1 CSP v spojení s § 389 ods. 1 a § 365 ods. 2 CSP ako ustanoveniami, ktoré upravujú právnu vec, čo sa týka obsahu a účelu, najbližšiu posudzovanú právnu vec, podľa § 449 ods. 1 CSP čiastočne zrušil v poradí prvý rozsudok krajského súdu. Skutočnosť, že v tej istej veci, teda o návrhu na určenie neplatnosti plnomocenstva vo vzťahu k sťažovateľovi 1, sa už prv právoplatne rozhodlo, založila podľa jeho názoru prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. d) CSP, a preto zrušil i v poradí druhý rozsudok krajského súdu a taktiež rozsudok okresného súdu zo 4. septembra 2018.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1 je tvrdenie, že kasačným rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho práv, pretože rozhodoval o veciach, ktoré už boli právoplatne rozhodnuté. Napadnutým rozhodnutím najvyšší súd rozhodoval *ultra petit* a priznal sťažovateľovi (správne žalobcovi, pozn.) viac práv, ako mu mohli legitímne patriť, a v dôsledku toho vyvodil nesprávne právne závery, ktoré vyústili do zrušenia rozhodnutí súdov prvej a druhej inštancie. Zdôraznil, že proti v poradí prvému rozsudku krajského súdu bolo podané dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol uznesením z 26. apríla 2016 a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 17. júna 2016. Otázka platnosti plnej moci vo vzťahu k stranám sporu už prešla prieskumom najvyššieho súdu a takéto prelamanie právnej istoty je absolútne zbytočné, neprimerané a neprípustné. Najvyšší súd tak napadnutým uznesením ohol princíp právnej istoty, aby sa pokúsil zhojiť iné práva, ktorých ochrany sa žalobca domáhal, čo však sťažovateľ 1 považuje za absolútne zbytočné, pretože žalobca nepredložil žiadne dôkazy vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu na takýchto žalobách.

10. Ak najvyšší súd zrušil rozsudok okresného súdu z 24. septembra 2012 a v poradí prvý rozsudok krajského súdu, rozhodol o veci, v ktorej uplynuli všetky lehoty na podanie akéhokoľvek riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, a zároveň rozhodol o veci, v ktorej už raz právoplatne rozhodol, čím porušil základné princípy ústavného práva sťažovateľa 1 na súdnu ochranu. Lehota na podanie dovolania vo vzťahu k prvému rozsudku krajského súdu už uplynula.

11. Sťažovatelia 2 a 3 považujú zrušenie v poradí prvého rozsudku krajského súdu, ku ktorému najvyšší súd pristúpil v napadnutom uznesení, na základe dovolania žalobcu podaného výlučne proti v poradí druhému rozsudku krajského súdu za nezlučiteľné s ich právami. Kritizujú postup

najvyššieho súdu, ktorý si prostredníctvom čl. 4 CSP atrahoval právomoc v konaní o dovolaní proti ďalšiemu rozhodnutiu odvolacieho súdu zrušiť aj predchádzajúce, dovolaním nenapadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu vydané v predmetnom sporovom konaní. V uvedenom postupe mu nebránil ani fakt, že strana sporu, ktorá podala dovolanie proti ďalšiemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, dovolanie proti predchádzajúcemu rozhodnutiu tohto odvolacieho súdu vôbec nepodala.

12. Zhrnúc už uvedené, sťažovatelia zhodne namietajú, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo celkom zjavne k neprípustnému rozšíreniu okruhu rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré najvyšší súd môže ako súd dovolací rušiť, a rovnako k neprípustnému rozšíreniu oprávnení najvyššieho súdu v konaní o dovolaní.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Najvyšší súd vo svojom stanovisku zotrval na dôvodoch uvedených v napadnutom uznesení s tým, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponechal na úvahe ústavného súdu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov:

14. Ústavný súd upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti obchodnú spoločnosť ZACHEM, a. s. Strážske „v konkurze“, ako zúčastnenú osobu s tým, že má právo sa k nej vyjadriť. Zúčastnená osoba nevyužila možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti.

15. Nadväzne ani sťažovatelia nevyužili svoje právo repliky k vyjadreniu najvyššieho súdu.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

16. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o porušení ich práv, pretože najvyšší súd svojím kasačným rozhodnutím zrušil okrem iného aj také rozhodnutie, ktoré podľa ich názoru nebolo možné zrušiť ani preskúmať v rámci dovolacieho konania.

18. V súvislosti s preskúmaním sťažovateľmi napádaného uznesenia najvyššieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím konečným, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (m. m. I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013, II. ÚS 105/09) v prvom rade podotýka, že len výnimočne vstupuje svojou právomocou do rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú konečné, avšak to neznamená, že sa

nemôžu vyskytnúť prípady, že aj kasačné rozhodnutia sú spôsobilé citeľne zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníka konania, napr. formulovaním ústavne nekonformného záväzného právneho názoru na riešenie vecí, ktorý súd nižšej inštancie nemôže nerešpektovať, hoci by sám mal pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s ústavným poriadkom. Ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Ak by ústavný súd zotrval na kategorickom závere o neprípustnosti ústavnej sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam, ocitla by sa časť súdneho konania celkom mimo záberu akejkolvek kontroly, lebo by *de facto* bola týmto súdom daná takmer neobmedzená kasačná právomoc, keď prípadné vybočenie z medzí spravodlivého procesu by súd nižšej inštancie nebol oprávnený korigovať a ústavnoprávna ochrana práv účastníkov konania by bola rovnako cez neprípustnosť ústavnej sťažnosti vylúčená. Treba dodať, že tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy (I. ÚS 42/2020).

19. Ak ústavný súd v minulosti vstúpil svojou právomocou do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými boli zrušené rozhodnutia súdov nižšej inštancie, urobil tak preto, lebo išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o ústavnej sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však navyše bola skutočnosť, že v konkrétnom prípade muselo ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, a zároveň námietka ich porušenia sa musela vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne sa tento negatívny dôsledok musel vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Rovnako mohlo ísť o prípad, ak procesným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu ústavnoprocených práv účastníkov konania (III. ÚS 46/2013).

20. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd v danom prípade preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu z hľadiska materiálnoprávnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov v kontexte ich námietok.

21. Centrom pozornosti najvyššieho súdu bola námietka žalobcu ako dovolateľa o tom, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo [§ 420 písm. d) CSP].

22. Pre ozrejmienie celkovej procesnej situácie je potrebné pochopiť, že okresný súd svojím v poradí prvým rozsudkom vyhovel žalobe žalobcu v časti uplatneného nároku na určenie, že udelenie plnomocenstva je neplatným právnym úkonom vo vzťahu k všetkým trom žalovaným, a vo zvyšku žalobu zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie iba žalobca a sťažovatelia 2 a 3. Sťažovateľ 1 nepodal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie, v dôsledku čoho vyhovujúci výrok vo vzťahu k nemu nadobudol právoplatnosť po márnom uplynutí jeho lehoty na podanie odvolania. Napriek absencii odvolania sťažovateľa 1 a právoplatnosti výroku v časti týkajúcej sa sťažovateľa 1 krajský súd zrušil v poradí prvý rozsudok okresného súdu v časti určenia neplatnosti plnomocenstva medzi žalobcom a sťažovateľom 1 a v tejto časti sa ďalej viedol súdny spor, ktorý vyústil do vydania opačného verdiktu. Inými slovami, nastolenú právnu istotu v časti uplatneného nároku

žalobcu vo vzťahu k sťažovateľovi 1 prelomil krajský súd bez procesnej iniciatívy sťažovateľa 1 a bez zákonného podkladu svojím v poradí prvým rozsudkom; následne v poradí druhým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie o zamietnutí žaloby v tejto časti, teda celkom opačný verdikt okresného súdu znejúci v neprospech žalobcu. Predmetom posudzovania a *de facto* i zhojenia zo strany najvyššieho súdu, na ktorý sa obrátil žalobca so svojím dovolaním, sa teda stala namietaná vada zmätočnosti spočívajúca v prekážke právoplatne rozhodnutej veci.

23. Sťažovatelia tvrdia, že napadnuté uznesenie, v ktorom sa najvyšší súd stotožnil s argumentáciou žalobcu, nie je správne. Podľa ich názoru najvyšší súd takto postupovať nemohol, a to z viacerých dôvodov. Argumentujú, že najvyšší súd rozhodol *ultra petitum* a priznal žalobcovi viac práv, ako mu mohli legitímne patriť, že otázka platnosti plnej moci vo vzťahu k stranám sporu už prešla prieskumom najvyššieho súdu (uznesenie z 26. apríla 2016) a že najvyšší súd rozhodol o veci, v ktorej uplynuli všetky lehoty na podanie akéhokoľvek riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku.

24. Ako z rozhodnutí pripojených k ústavnej sťažnosti vyplýva, žalobca v priebehu sporu (prakticky od momentu zrušenia rozsudku okresného súdu krajským súdom) v rámci svojej argumentácie neúspešne poukazoval na to, že o tomto jeho nároku proti sťažovateľovi 1 už raz bolo právoplatne rozhodnuté, a na tejto argumentácii zotrval aj v podanom dovolaní. Pokiaľ sa teda najvyšší súd stotožnil s jeho argumentáciou i návrhom, nešlo o rozhodnutie, ktorého by sa nebol domáhal. Námietka o rozhodnutí *ultra petitum* tak nemá opodstatnenie. Na účely vysporiadania sa s ďalšími argumentmi sťažovateľov je potrebné zdôrazniť aj ďalšie súvislosti a priebeh daného sporu.

25. Krajský súd zrušil v poradí prvý rozsudok okresného súdu v časti určenia neplatnosti plnomocenstva medzi žalobcom a sťažovateľom 1. Okrem toho potvrdil rozsudok vo výroku vo vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľmi 2 a 3 a v prevyšujúcej časti zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Iba proti potvrdzujúcemu výroku v poradí prvého rozsudku krajského súdu o určení neplatnosti plnomocenstva vo vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľmi 2 a 3 podali dovolanie výlučne sťažovatelia 2 a 3, a teda najvyšší súd rozhodoval o pomerne úzkej časti predmetu sporu orientovanej vyslovene na pochybenia, ktoré súviseli s výrokom rozsudku týkajúcim sa sťažovateľov 2 a 3. Najvyšší súd ich dovolanie odmietol uznesením z 26. apríla 2016, pričom však neriešil otázku platnosti plnej moci vo vzťahu k stranám sporu tak, ako sa to snažia prezentovať sťažovatelia, ale iba otázku platnosti plnej moci vo vzťahu k sťažovateľom 2 a 3. Podstatné z hľadiska námietok sťažovateľov je to, že sťažovateľ 1 nepodal dovolanie proti zrušujúcemu výroku rozhodnutia, ktorý sa ho týkal (nemal na to žiaden dôvod, keďže výrok znel v podstate v jeho prospech, aj keď išlo o rozhodnutie *ultra vires*), a žalobca nemohol uplatniť mimoriadny opravný prostriedok, pretože v zmysle v tom čase platnej a účinnej právnej úpravy (§ 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016) nebolo prípustné dovolanie proti zrušujúcemu výroku rozhodnutia odvolacieho súdu. Inak povedané, v danom štádiu konania žalobca nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy, ktorý by bol potenciálne spôsobilý zrušiť alebo zmeniť a zároveň odstrániť (zmätočný) stav založený krajským súdom. Prekážkou právoplatne rozhodnutej veci mohol argumentovať iba po vrátení veci súdu prvej inštancie.

26. Okresný súd konal o žalobe v časti určenia neplatnosti plnomocenstva vo vzťahu k sťažovateľovi 1 vyslovene iba na podklade rozsudku krajského súdu. Žalobca v rámci svojej

argumentácie poukazoval na vadu konania spočívajúcu v tom, že o tomto jeho nároku proti sťažovateľovi 1 už raz bolo právoplatne rozhodnuté. Okresný súd však rozsudkom zo 4. septembra 2018 v spojení s v poradí druhým rozsudkom krajského súdu žalobu v tejto časti (po vylúčení tejto časti na samostatné konanie) zamietol a sťažovateľovi 1 priznal nárok na náhradu trov konania. Námietku žalobcu o tom, že je potrebné zastaviť konanie proti sťažovateľovi 1 pre prekážku *res iudicata* vyhodnotili sudy ako nedôvodnú s tým, že „*krajský súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v časti vyhovujúceho rozsudku medzi žalobcom a sťažovateľom 1 pre jeho nepreskúmateľnosť*“, a teda „*o žalobe medzi žalobcom a sťažovateľom 1 nebolo doteraz rozhodnuté*“. Na námietku žalobcu o tom, že tak krajský súd urobil bez toho, aby to sťažovateľ 1 navrhol, nereagovali. Je pritom procesným excesom a z ústavnoprávneho hľadiska neželateľným stavom, ak súd zruší rozhodnutie súdu nižšej inštancie bez dispozičného úkonu príslušnej strany sporu. Ak bolo napriek tomu rozhodnutie v tejto časti zrušené, vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a súd prvej inštancie bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, vzniknutý procesný stav bol v rozpore so základným právom žalobcu na spravodlivý proces.

27. Vada konania, na ktorú žalobca poukazoval v priebehu sporu, sa tak stala predmetom posudzovania najvyššieho súdu v rámci žalobcom podaného dovolania. Najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal na dôsledok pochybenia krajského súdu v prvom odvolacom konaní spočívajúci v tom, že existoval právoplatný výrok I rozsudku súdu prvej inštancie z 24. septembra 2012 proti sťažovateľovi 1 o určení, že plnomocenstvo je neplatné, a súčasne existoval právoplatný, v tejto časti zrušujúci výrok odvolacieho súdu vydaný bez zákonného oprávnenia odvolacieho súdu. Túto situáciu na podklade podaného dovolania sa usiloval usporiadať napadnutým uznesením tak, že uplatnil svoju kasačnú právomoc aj na v poradí prvý rozsudok krajského súdu, aby dosiahol procesný stav zodpovedajúci jednak procesnej aktivite strán sporu a jednak princípu právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím vo veci samej vo vzťahu k sťažovateľovi 1. Aplikácia čl. 4 CSP v spojení s § 389 ods. 1 a § 365 ods. 2 CSP je síce pomerne neštandardná, avšak v okolnostiach danej veci sa dovolací súd pokúsil o funkčné riešenie ochrany základných práv a slobôd (odstránenie „procesného chaosu“), do ktorého ústavný súd v danej veci nateraz nemá dôvod zasahovať.

28. Na tomto mieste ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí, preto ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016). Základné práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie sú „výsledkové“, to znamená, že ich obsahu musí zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 105/09, III. ÚS 46/2013, I. ÚS 357/2016). Tieto závery neplatia bezvýnimočne, keďže aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ústavný súd len výnimočne vstupuje svojou právomocou do rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú konečné, keď dôvody na tento krok sú natoľko závažné, že sa blížia zmätočným záťažiam konania, čím znehodnocujú ďalšie konanie, alebo ak by išlo o veľmi pevnú hmotnoprávnu pozíciu preskúmaného kasačného rozhodnutia (IV. ÚS 602/2020). Môže ísť aj o situáciu, keď by

namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces takou zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparaovateľná v ďalšom konaní, napr. formulovaním ústavne nekonformného záväzného právneho názoru na riešenie veci, ktorý súd nižšej inštancie nemôže nerešpektovať, hoci by sám mal pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s ústavným poriadkom (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018, I. ÚS 538/2020, I. ÚS 505/2024). Ak teda ústavná sťažnosť smeruje proti zrušujúcemu rozhodnutiu kasačného súdu, ktoré nie je konečným rozhodnutím vo veci, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (m. m. I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013, II. ÚS 105/09) zastáva názor, že ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy (I. ÚS 42/2020, I. ÚS 273/2020, I. ÚS 538/2020).

29. Ak sťažovatelia namietajú, že najvyšší súd rozhodol o veci, v ktorej uplynuli všetky lehoty na podanie akéhokoľvek riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, ústavný súd uvádza, že v prípade namietanej vady zmätočnosti, akou je prekážka právoplatne rozhodnutej veci, ide o podmienku konania, na ktorú súd prihliada z úradnej povinnosti, a to v ktoromkoľvek štádiu konania. Ak rozhodnutie trpí touto vadou zmätočnosti, ide o takú vadu, ktorá sa prieči základným zásadám civilného procesu. Ide o jeden z viacerých v zákone taxatívne vymedzených prípadov, ktoré predstavujú vážny procesný nedostatok, pre ktorého existenciu je potrebné rozhodnutie zrušiť bez ohľadu na to, či táto procesná vada (nedostatok) mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ústavný súd chápe dôvody, ktoré viedli všeobecné súdy neskôr k zamietnutiu žaloby vo vzťahu k sťažovateľovi 1 (z hľadiska skutkového stavu veci figuroval v danom prípade iba ako notár osvedčujúci právne skutočnosti, pozn.), avšak v prípade, ak je prítomná vada zmätočnosti, je irelevantné, či je napadnuté rozhodnutie správne alebo nie. Taktiež je podstatné uviesť, že pre prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP (vo všeobecnosti) nie je dôležité, či k vadám došlo pred odvolacím súdom alebo súdom prvej inštancie; vady zmätočnosti sú relevantné, pokiaľ trvajú aj v priebehu dovolacieho konania, čo bol i tento prípad.

30. V ďalšom konaní sa teda všeobecné súdy vysporiadajú s namietanou vadou zmätočnosti aj osobitne vo vzťahu k pasívnej vecnej legitímácii sťažovateľa 1 a vysporiadajú sa aj so všetkými ostatnými relevantnými námietkami sťažovateľov, v tomto smere zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu nepredstavuje nezvratné riešenie spornej veci.

31. Zároveň je potrebné dodať, že aj v prípade, ak by dovolací súd z už uvedených dôvodov zmätočnosti zrušil iba v poradí druhý rozsudok krajského súdu (ktorého zrušenie sťažovateľa žiadnym spôsobom neatakujú), procesný stav by zostal rovnaký. Nehospodárne by sa však predĺžil o potrebu opakovaného rozhodovania o zrušení rozsudku súdu prvej inštancie. Napadnutým uznesením sa dosiahol stav, že je právoplatne rozhodnuté o nároku žalobcu vo vzťahu k sťažovateľovi 1 (potreba zastavenia konania) a „v hre“ zostal už iba nárok na náhradu trov konania. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že ani v rámci ústavného prieskumu sa rozhodnutie nezrušuje iba preto, aby sa odstránili prípadné formálne vady, ak to nemôže priniesť pre sťažovateľov iné, pre nich výhodnejšie rozhodnutie.

32. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu napadnutého uznesenia, dospel k záveru, že námietky sťažovateľov nie sú spôsobilé spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. Nebolo možné opomenúť, že

vadný procesný stav spôsobujúci zásah do práv žalobcu založený zrušujúcim výrokom v poradí prvého rozsudku krajského súdu nebolo možné zhojiť inak. Ústavný súd tak hodnotí postup najvyššieho súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, ako legitímny.

33. Nesúhlas sťažovateľov s napadnutým uznesením najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany sporu. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jej návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

34. Vyhodnotiac všetky už uvedené skutočnosti, ústavný súd konštatuje, že napriek argumentom sťažovateľov nezistil v danej veci dôvody na pripustenie výnimky zo zásady nevstupovať do rozhodnutia súdu, ktorými boli zrušené rozhodnutia súdov nižšej inštancie. Na základe uvedeného tak dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ich ústavnej sťažnosti nevyhovel (§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu